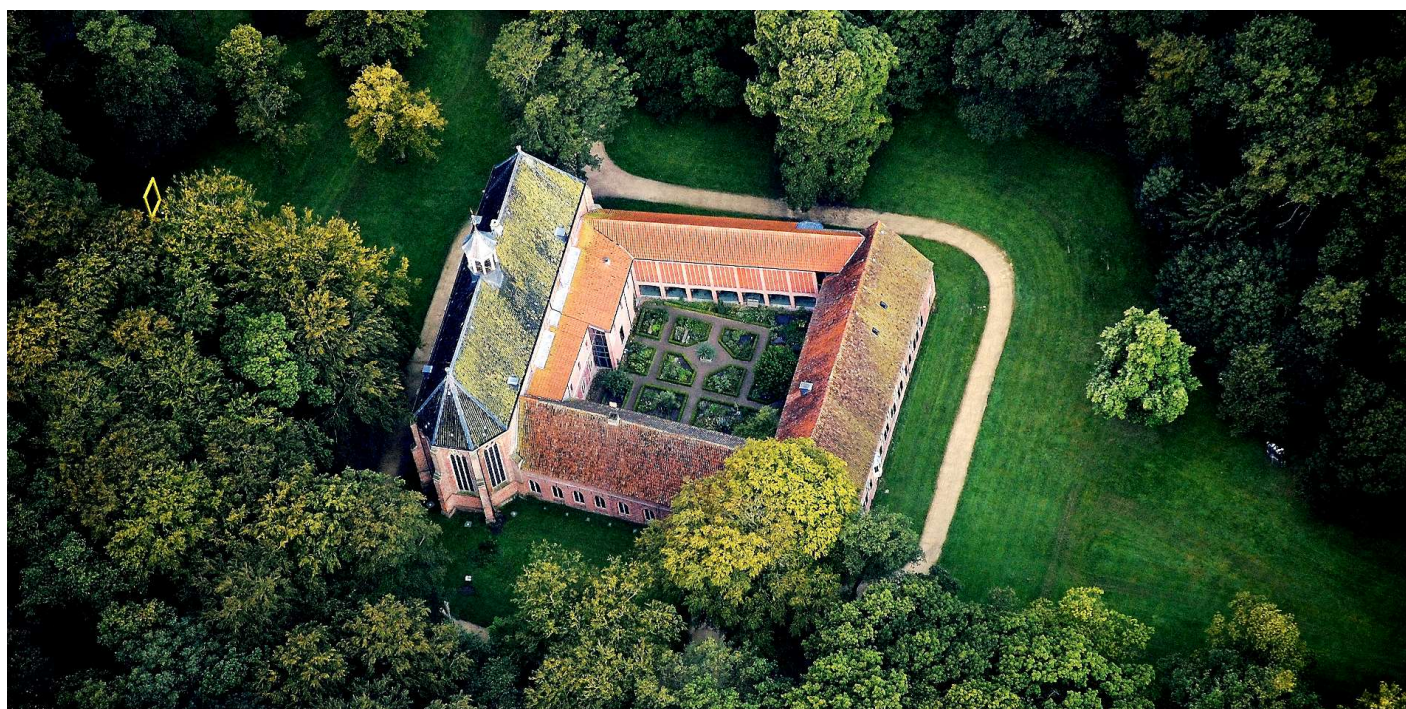

Beleidsplan Museum Klooster Ter Apel 2024-2028

Januari 2024, Ter Apel

Inhoud

1. Inleiding.....	3
1.1. Aanleiding voor het beleidsplan.....	3
1.2. Korte voorgeschiedenis Museum Klooster Ter Apel	3
1.1. Missie, visie, doelstellingen.....	3
1.2. Strategische doelstellingen 2024-2028	4
2. Het museum.....	5
2.1. Collectie.....	5
2.2. Nieuwe (semi) permanente presentatie	5
2.3. Behoud en beheer Conventsgebouw	9
2.4. Kruidentuin.....	9
2.5. De Spieker	9
2.6. Kloosterenclave en landschapsvisie.....	9
3. Het publiek	10
3.1. Samenleven met cultuur	10
3.2. Overal cultuur	12
3.3. Thuis in Groningen.....	14
3.4. Wisselexposities	16
3.5. Educatie.....	16
4. Bedrijfsvoering, een sterke basis.....	17
4.1. Personeel en Organisatie.....	18
4.2. Codes.....	19
4.3. Overige zaken	21
5. Financiën.....	21

1. Inleiding

1.1. Aanleiding voor het beleidsplan

De aanleiding tot het opstellen van het Beleidsplan 2024-2028 van Museum Klooster Ter Apel is tweeërlei. In eerste instantie in verband met de Cultuurnota 2025-2028 van de provincie Groningen, waaraan het beleid van gesubsidieerde instellingen wordt getoetst op basis van bestuurlijke en inhoudelijke criteria. Maar de belangrijkste reden dit beleidsplan op te stellen is omdat we stappen willen zetten die bijdragen aan het versterken van het museum en de positie van het museum in de maatschappij. Dit beleidsplan schetst de koers voor de komende jaren en hoe we onze strategische doelstellingen willen bereiken. We nemen het advies van de Kunstraad uit 2020 ter harte en hebben onze ambities bijgesteld naar aard en schaal van het museum.

1.2. Korte voorgeschiedenis Museum Klooster Ter Apel

In 1464 schonk Jacobus Wiltingh zijn “goed” Apel aan de broeders van de Orde van het Heilige Kruis. De kruisbroeders vormden er vanaf 1465 een kloostergemeenschap. Aan het einde van de zestiende eeuw kwam er een einde aan het kloosterleven.

De oorspronkelijke westvleugel en de bovenverdieping daarvan zijn helaas verloren gegaan. Tussen 1931 en 1933 werd het gebouw gerestaureerd. Het gebouw kreeg gedeeltelijk haar oorspronkelijke vorm en verschijning terug. In 1976 kreeg Staatsbosbeheer het pand en gebied eromheen in eigendom. De Stichting Museum Klooster Ter Apel werd opgericht en kreeg in 2001 gebouw in langdurige erfpacht ten behoeve van een museale functie.

Tussen 2000 en 2001 werd het gebouw opnieuw gerestaureerd en werd er een nieuwe moderne westvleugel gebouwd, met geklimatiseerde tentoonstellingsruimten en een ondergronds museaal depot. Sinds 27 april 2006 zijn we opgenomen in het Nederlands Museumregister. In 2017 werd de naam ‘Museum Klooster Ter Apel’.

1.3. Missie, visie, doelstellingen

Het museum beheert een van de weinige nog zo goed als compleet bewaard gebleven middeleeuwse plattelandskloosters van Noordwest-Europa. Ondanks de verschillende verbouwingen geeft het museum nog steeds een heel realistisch beeld van een middeleeuws plattelandsklooster. Het gebouw vormt daarmee uniek historisch erfgoed.

Missie

Museum Klooster Ter Apel wil het verhaal uitdragen van de 34 middeleeuwse kloosters in Groningen en het kloosterleven in het algemeen, de positie van het Kruisherenklooster Ter Apel daarin en de invloed daarvan op de ontwikkeling van Westerwolde in het bijzonder.

Visie

Museum Klooster Ter Apel schetst door middel van zijn gebouwen en kloosterenclave, presentaties, evenementen en activiteiten een beeld van de middeleeuwse kloostergeschiedenis en gaat daarbij ook in op de maatschappelijke relevantie ervan in zowel verleden, heden als toekomst.

Museum Klooster Ter Apel heeft drie belangrijke kernwaarden beschreven die de basis vormen:

- Het Conventsgebouw en de kloosterenclave
- Sfeer, rust, beleving
- Museale functie

Doelstellingen (zie ook de statuten)

Het instandhouden en beheren van monumenten in de Kloosterenclave te Ter Apel, in het bijzonder van het complex onroerende zaken bestaande uit het Conventsgebouw van het kloostercomplex met daarbij behorende opstallen, erven, tuinen en omliggende gronden, alsmede het verrichten van al zodanige activiteiten die aan de Kloosterenclave en het Conventsgebouw een functie kunnen geven in het bijzonder op cultureel, religieus en kerkhistorisch terrein in de ruimste zin.

De Stichting heeft tevens ten doel het in het Conventsgebouw instandhouden van een Museum voor Klooster- en Kerkgeschiedenis & Religieuze Kunst, alsmede het verrichten van al zodanige activiteiten die behoren tot de taken van een museum.

1.4. Strategische doelstellingen 2024-2028

In dit beleidsplan worden alle doelen en activiteiten van het museum kort beschreven. Alle activiteiten en doelstellingen zijn van belang, maar een aantal zijn cruciaal voor het museum of behoeven extra aandacht de komende jaren. Daarom zijn de volgende strategische doelstellingen geformuleerd voor de beleidsperiode 2024 – 2028:

- a) Afronden van de basisregistratie en digitalisering van de collectie en verrijken van de data. Realiseren van een digitale collectiedatabase – **hoofdstuk 2.1**
- b) De vaste museale presentatie vernieuwen – **hoofdstuk 2.2**
- c) Implementatie van de ontwikkelde landschapsvisie voor de kloosterenclave – **hoofdstuk 2.7**
- d) Voortzetten van het stimuleren van het toerisme in Westerwolde – **hoofdstuk 3.2**
- e) Gemiddeld twee wisselexposities (met randprogramma's) per jaar – **hoofdstuk 3.4**
- f) Educatieve activiteiten versterken – **hoofdstuk 3.5**
- g) Professionaliseren van onderhoud gebouwen en techniek door het creëren van een (betaalde) functie huismeester / technisch medewerker. Het uitbreiden van de uren, en daarmee eerlijk betalen van de museaal medewerker, betaling conform CAO Musea inclusief pensioenregeling voor alle werknemers – **hoofdstuk 4.1**

De strategische doelstellingen in de volgende hoofdstukken zijn in **groen** weergegeven in het document.

2. Het museum

2.1. Collectie

Omdat het museum is gehuisvest in een uniek gebouw maakt het in zijn geheel deel uit van wat wel 'De Collectie Groningen' wordt genoemd en speelt een essentiële rol in het verhaal van Groningen. Het belangrijkste onderdeel van de collectie is het **Conventsgebouw zelf en het landschap** er omheen. De meeste bijgebouwen en voorwerpen die van het klooster waren of erbij hoorden, zijn helaas in de loop van de jaren verdwenen. Slechts enkele documenten en objecten uit de kloostertijd zijn nog bewaard gebleven. De huidige collectie omvat **2181 objecten** en is onderverdeeld in dertien deelcollecties.

Begin 2018 is er een collectieplan ontwikkeld. Voor meer informatie over de collectie verwijzen we naar dit plan, dat in 2024 zal worden geactualiseerd. De digitalisering van de collectie is in volle gang. We gaan de collectie stapsgewijs ontsluiten via 'Collectie Nederland' en 'Collectie Groningen'. We willen in 2028 belangrijke collectiestukken online toegankelijk gemaakt hebben voor het brede publiek.

» **Strategische doelstelling a**

2.2. Nieuwe (semi) permanente presentatie

Ooit waren er maar liefst 34 middeleeuwse kloosters in Groningen. De meeste zijn ondertussen in hun geheel verdwenen. Klooster Ter Apel is hierop een uitzondering. Het is een unieke plek waar bezoekers het verleden letterlijk kunnen aanraken en ervaren. In de huidige vaste opstelling komt het verhaal van kloosters in Groningen en de relatie van het klooster met de omgeving nog niet goed uit de verf. Ook wordt het verhaal over het leven in het klooster maar deels verteld. Om deze redenen hebben we besloten de vaste presentatie te vernieuwen. In 2024 zal worden gestart met gedetailleerde planvorming en fondsenwerving voor een nieuwe vaste presentatie. In 2025 zetten we de eerste stappen in het realisatieproces van de nieuwe presentatie. » **Strategische doelstelling b**

Publieksonderzoek

We hebben in 2023 een onderzoek gehouden onder bezoekers. Veel bezoekers geven aan dat ze informatie missen over het leven in het klooster. Ook maakt de enquête duidelijk dat de meeste van onze bezoekers de voorkeur geven aan informatie in een boekje boven informatie via digitale middelen. Dat kan te maken hebben met het feit dat de meerderheid (51%) van onze bezoekers de pensioengerechtigde leeftijd heeft. De resultaten van het onderzoek, inclusief een aantal ideeën en tips van bezoekers, worden meegenomen bij de herinrichting van het museum.

In de nieuwe presentatie zal aandacht zijn voor:

- **Leven in het klooster.** Bezoekers zijn vaak nieuwsgierig naar het leven in het klooster. Hoe was de dagindeling, welk vertrek diende waarvoor? Nog meer dan in de huidige situatie vertellen we over de mensen die hier woonden en werkten. Waar stond de orde van de Kruisheren voor en hoe werkte het kloosternetwerk in de regio? Welke maatschappelijke functie had een klooster? Waarom heeft het klooster de tand des tijds zo relatief goed overleefd? In de presentatie worden bezoekers ook zelf aan het nadenken gezet. Welke waarden van het klooster zijn voor de huidige bezoekers herkenbaar of van belang?
- **Westerwolde als vestigingsplaats voor het Klooster.** De positie van het klooster is verbonden met de omgeving. Waarom staat het klooster juist hier? Hoe zag Westerwolde er uit in de middeleeuwen? Bezoekers worden gestimuleerd om de regio verder te verkennen.
- **De geschiedenis van de Groningse kloosters.** De 34 kloosters in Groningen waren van groot belang voor de vorming van de provincie zoals we die nu kennen, bijvoorbeeld binnen de kenniscultuur (het ontstaan van de universiteit), de bedijking en de ontginning van gronden. Samen met Klooster Yesse, Kloostermuseum Aduard en Kloosterkerk Thesinge willen we dit hele verhaal vertellen. We verwijzen naar elkaars museum en vullen elkaar inhoudelijk aan.

Proviandkelder

De authentieke gewelfde kelder van het klooster staat nu bekend als 'de bierkelder'. In de nieuwe opstelling zal hier het verhaal worden verteld rondom voeding en drank. Bezoekers kunnen hier straks van alles ruiken en proeven! We vertellen over de middeleeuwse humorenleer, het vasten en het dieet van de kanunniken, de kruidentuinen en het kloosterbier. Zo groeien in de Ter Apeler bossen nog hopplanten die stammen uit de tijd van de Kruisheren.

Inrichting

Hoewel er weinig van de eigen middeleeuwse collectie bewaard is gebleven, is het wenselijk om de objecten die er nog wel zijn in eigen huis te kunnen laten zien. Om dergelijke objecten te kunnen tonen zal overlegd worden met de Groninger Archieven en het Groninger Museum, waar zich nog authentieke objecten bevinden. Ook kunnen we middeleeuwse objecten uit andere Kruisherenkloosters tonen die een beeld geven van het kloosterleven in Ter Apel. We hebben daartoe ook goede contacten met het Museum Krona te Uden en museum Catharijneconvent in Utrecht.

Bij de herinrichting maken we gebruik van eigen expertise en waar nodig externe specialisten. Zo dragen we er zorg voor dat ook inhoudelijk de presentatie van hoge kwaliteit is. Het museum heeft geen mogelijkheden om zelf structureel historisch onderzoek te doen, daarom onderhouden wij goede relaties met onderzoekers op velerlei gebied, die bereid zijn hun kennis met ons te delen. In de komende beleidsperiode investeren we in een goede infrastructuur die bruiklenen van hoge kwaliteit mogelijk maakt, zoals klimaatvitrites en dimbare ledverlichting.

Multisensorisch en SLOW

In een wereld waar bijna elk museum de keuze maakt om met virtuele middelen te werken, kiezen wij voor de eenvoud van niet-digitaal. Het past bij ons verhaal van een klooster waarin weg-van-de-wereld wordt geleefd en het is in de huidige museumwereld onderscheidend om digitale middelen alleen toe te passen waar het een oplossing biedt voor iets dat anders niet mogelijk is. Daarnaast zijn digitale middelen duur in aanschaf en onderhoud, en meestal niet duurzaam in gebruik vanwege technologische veranderingen. Het liefst zouden we zien dat bezoekers hun mobiele telefoon niet gebruiken tijdens het bezoek, om de kloostersfeer goed in zich op te nemen. We willen een 'SLOW'-Museum zijn, passend bij de Cittaslow gemeente die Westerwolde is. Om informatie over te brengen bieden we audio, tekst, film en multisensorische 'doe-dingen' aan, want iedere bezoeker leert en ervaart op een andere manier.

In de nieuwe vaste presentatie spelen ontmoetingen een grote rol. Samen iets doen verbroedert en is geschikt voor veel bezoekers, zie ook paragraaf 3.1. We willen mensen laten nadenken over de waarde van begrippen als contemplatie, concentratie, authenticiteit, stilte in hun eigen leven. In het kader hierboven staan de belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe presentatie.

Ingang / routing

Bij de herinrichting van de vaste expositie wordt ook gekeken naar de routing door het pand. We verkennen aanpassingen aan de entree, die zorgt voor een bottleneck in de doorstroom van bezoekers. We hebben ook behoefte aan meer winkelruimte en een logischer route door het pand. Ons eigen personeel en de vrijwilligers hebben veel kennis van de bewegingen van bezoekers in het gebouw. Wij gaan samen verkennen wat de mogelijkheden zijn.

Uitgangspunten herinrichting Museum Klooster Ter Apel

In 2023 zijn uitgangspunten benoemd die zowel voor de herinrichting van het museum.

- 1. We zijn er voor de bezoekers. Als museum geven bezoekers ons bestaansrecht. Hoe meer mensen zich op een zinvolle manier tot dit gebouw en omgeving kunnen verhouden, hoe meer betekenis het krijgt en hoe meer het als een verrijking wordt ervaren. We communiceren met aandacht, via website, social media, telefoon, balie en in museumteksten en routing. Bezoekers zijn ons kapitaal, daar moeten we goed voor zorgen.*
- 2. We zijn een toegankelijk museum. We zorgen ervoor dat ons museum fysiek, inhoudelijk, sociaal, digitaal en representatief toegankelijk wordt. Dit laten we op alle vlakken terugkomen.*
- 3. We zijn een multisensorisch museum. Mensen leren en ervaren op zeer verschillende manieren. Mensen met een beperking hebben soms andere voorzieningen nodig dan bezoekers zonder beperking. Uit de praktijk blijkt dat veel van dit soort voorzieningen overlappen met wensen van bezoekers zonder beperking. Daarom is een multisensorisch museum voor iedereen een must: het geeft meer betekenis en plezier aan het museumbezoek. We zetten dus alle zintuigen in.*
- 4. Ons gebouw is ons goud. Ons gebouw is ons absolute topstuk. We reiken informatie aan, maar bezoekers moeten het ook kunnen voelen. Ze moeten ergens kunnen zitten, iets aanraken, het gevoel krijgen dat wat zij nu meemaken heel bijzonder is. Zo verhouden zij zich beter tot het monument. Bij het verlaten van het klooster heeft de bezoeker een sprankje vuur voor het gebouw opgedaan.*
- 5. We weten wie onze doelgroepen zijn. We trekken voor het overgrote deel oudere bezoekers als dagjesmensen. We moeten in deze groep blijven investeren. Het zelfde geldt voor kinderen en jongeren in schoolverband. Daarnaast is er een groeipotentieel voor mensen met een beperking en gezinnen die een uitje willen. Hier spelen ook de enclave en het Boschhuis een rol. Ander groeipotentieel zit in groepsbezoek, bezinningstoerisme, verhuringen en bruiloften.*
- 6. We durven dingen uit te proberen. Om tot een optimale verbinding van de bezoeker met het gebouw te komen, is het zaak soms iets te durven. Het kan spannend zijn bezoekers bepaalde collectie-onderdelen te laten aanraken, maar de verbinding met het object en de omgeving wordt er maximaal door. Is een koord, vitrine of afzetting overal noodzakelijk? We kunnen onze keuzes uitleggen aan bezoekers en belanghebbenden.*

2.3. Behoud en beheer Conventsgebouw

Het instandhouden en beheren van het Conventsgebouw is de belangrijkste taak van de stichting en deze taak vraagt voortdurend aandacht. Behoud en beheer van het gebouw kost veel geld, tijd en expertise. Het groot meerjarenonderhoudsplan is een paar jaar geleden in samenwerking met Monumentenwacht en architectenbureau Adema, geactualiseerd. Er zijn fondsen verworven voor de uitvoering en de werkzaamheden zijn inmiddels bijna afgerond. De verzekering van het pand kost veel geld, we moeten kijken of hier een goedkopere optie mogelijk is.

2.4. Kruidentuin

De kruidentuin omvat meer dan 200 soorten inheemse kruiden, planten en bomen. Deze tuin is ondergebracht in het omsloten pandhof. Er is een werkgroep van vrijwilligers die zich over de tuin ontfermt onder leiding van de coördinator. Deze coördinator schrijft tweewekelijks een goedgelezen kruidenblog over een plant in de tuin. De actuele plantenlijst wordt jaarlijks gepubliceerd op de website.

De Kruidentuin is ook het podium voor erfgoededucatie. In de zomer worden stekjes van de planten verkocht in de museum winkel. Uiteraard wordt de tuin biologisch beheerd.

2.5. De Spieker

De Kloosterspieker is een gerestaureerde historische voorraadschuur uit 1650, gebouwd op originele zwerfkeien en afgewerkt met leem. Oorspronkelijk diende de schuur als schaapskooi op de Kloosterenclave. De Kloosterspieker fungeert nu als toeristisch informatiepunt over de streek en bedient circa 10.000 bezoekers per jaar.

2.6. Kloosterenclave en landschapsvisie

Naast de geschiedenis van het gebouw, bewoners en kloosterleven vormt ook de geschiedenis van de landschappelijke omgeving een belangrijke factor. De middeleeuwse kruisheren kozen voor hun klooster een locatie op zandgrond bij een rivier en pasten de omgeving aan hun levensbehoeften aan, zoals het verbouwen van gewassen en het houden van vee. Door zowel landschap als gebouw het verhaal van het middeleeuwse klooster te laten vertellen, wordt het een zeer aantrekkelijke cultuur-toeristische trekpleister.

Landschapsvisie

Begin 2016 is er een samenwerkingsproject gestart van Staatsbosbeheer, gemeente Vlagtwedde, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Stichting Herinrichting Kloosterenclave en het museum. In samenwerking met alle belanghebbenden in het gebied is een landschapsvisie ontwikkeld: 'Landschapsvisie omgeving klooster Ter Apel'. Dit is de

leidraad voor uitvoeringsprogramma's met als doel: 'Revitalisering van de nabije omgeving van het klooster om meer bezoekers te trekken en ook langer vast te houden'. Er is potentie voor groei in het leggen van een sterkere koppeling tussen toerisme en natuur, landschap en cultuur.

In 2022 en 2023 is een start gemaakt met de uitvoering van de programma's. Zo is er archeologisch onderzoek verricht en is het Kanukjespad aangelegd (zie hoofdstuk 3.5). Momenteel zijn we bezig met fondsenwerving voor de overige programma's waaronder de reconstructie van het wandelbos, beeldende kunst in het bos, het opwaarderen van de routes en parkeervoorzieningen, de toekomst van de lanen en de zichtbaarheid van de Ruiten Aa. In 2024-2028 wordt ingezet op de uitvoering van alle programma's. » **Strategische doelstelling c.** De coördinatie van de uitvoering ligt bij de Stichting Herinrichting Kloosterenclave Ter Apel. Deze heeft als doel: *'Het realiseren van de herinrichting van de omgeving van het klooster te Ter Apel, ter revitalisering van het gebied en het realiseren van een betere samenhang tussen klooster en omgeving, waarbij cultuurhistorie de basis is.'*

3. Het publiek

3.1. Samenleven met cultuur

Onze belangrijkste doelgroepen zijn:

- 55-plussers
- Dagjesmensen
- Schoolkinderen
- Gezinnen met kinderen
- Mensen met een beperking

We willen er de komende jaren nog meer dan nu vooral zijn voor deze doelgroepen uit de directe omgeving, de bewoners van Ter Apel en de rest van Westerwolde.

Presentatie voor iedereen

De nieuwe vaste tentoonstelling maken we voor onze doelgroepen, ook in de regio. In deze regio zijn relatief veel mensen praktisch opgeleid. De nieuwe presentatie moet voor hen aantrekkelijk zijn door de diversiteit aan presentatiemiddelen. In het randprogramma bij de tentoonstellingen wordt gekozen voor veel verschillende soorten activiteiten, van lezingen tot praktische workshops. Het woord 'museum' werkt drempelverhogend. We willen deze drempel zoveel mogelijk slechten.

Bezoekers

Het museum trekt op dit moment gemiddeld ongeveer 21.000 bezoekers per jaar, bezoek aan de Spieker niet meegerekend. Daarvan komt zo'n 85% uit Nederland en 15% uit het buitenland, waarvan Duitsers het grootste deel uitmaken. Gezien de uniciteit van het gebouw en de omgeving denken we dat dit bezoekersaantal omhoog kan. Zeker in de luwe maanden

november-maart is er ruimte om te groeien. Teveel drukte kan echter de ziel uit het museum halen, we houden daarom de kwaliteit van het bezoek in het oog. We beogen binnen deze beleidsperiode een gestage bezoekersgroei door meer arrangementen en activiteiten. We gaan meer inzetten op de verhuur van ruimten, ook (vooral) om financiële redenen. Bij verhuringen bieden we altijd de mogelijkheid van een (korte) rondleiding aan, zodat de locatie betekenis toevoegt aan het verblijf.

Groei is belangrijk maar beleving is net zo belangrijk. De bezoekersbeleving kan worden verbeterd, door:

- Aanpassingen aan de entree
- Verbeteren café
- Een nieuwe vaste presentatie
- Meer en gerichte marketing en promotie
- Sterke wisseltentoonstellingen en een goede, bruisende randprogrammering

Samenwerkingsverbanden

Museum Klooster Ter Apel heeft binnen en buiten de regio een uitgebreid netwerk van culturele instellingen, toeristische organisaties en commerciële partijen waarmee vaak wordt samengewerkt, zoals de kloostermusea Aduard en Yesse. Samenwerking met instellingen als de Stichting Oude Groninger Kerken en de Groninger Archieven bijvoorbeeld door collectie-uitwisseling, maakt het verhaal sterker. Ook collega-instellingen uit het buitenland, zoals klooster Bentlage bij Rheine, waar we lange-afstandswandelingen mee organiseren. Ook de Kruisherenkloosters in België en Duitsland en andere kloostermusea, bijvoorbeeld het Cisterciënzerklooster in het Duitse Ihlow, kunnen ons verhaal completeren met objecten of en gemeenschappelijke projecten. Er zijn goede contacten met het Erfgoedcentrum Nederland Kloosterleven in Sint Aegten, de kruisheren en enkele nog actieve kloostergemeenschappen in Nederland en Duitsland. Dit netwerk biedt de mogelijkheid expertise en collecties in te zetten. Daarnaast huisvesten we eens in de drie of vier jaar een grote tentoonstelling van het Bijbels Museum.

We beginnen in 2024 met een structureel periodiek overleg tussen de hoeders van de resten van Groninger Kloosters. We vertellen het verhaal van Groninger kloosters in samenhang met andere kloosterhoeders. Dit kan in een museale presentatie maar bijvoorbeeld ook door de organisatie van Kloosterkennisdagen en door gezamenlijke scholenprogramma's, zie ook paragraaf 3.5 (Educatie).

Museum Klooster Ter Apel is lid van de Coöperatie Sterke Musea Groningen U.A. en werkt samen met de RUG, Universiteitsbibliotheek en verschillende scholen en ondernemers in de buurt.

3.2. Overal cultuur

Het klooster is een plek waar zowel veel mensen uit de directe omgeving komen als mensen van buitenaf. Ze komen vaak voor de mooie plek, het bijzondere gebouw, de combinatie natuur en cultuur. Om de hond uit te laten in de prachtige bossen rond het klooster, een kerkdienst te bezoeken, een rondleiding te volgen of te leren over de geneeskrachtige werking van de kruiden in de tuin. Er zijn honderden redenen te noemen voor een bezoek aan het museum en de kloostergronden er om heen.

Marketing / toerisme

Het museum is een toeristische trekpleister, een vliegwiel voor de lokale economie, door bezoekers naar het gebied te trekken en arrangementen aan te bieden in samenwerking met lokale ondernemers en andere musea en organisaties. We nemen deel aan een samenwerkingsverband met de musea en culturele instellingen in de gemeente Westerwolde, 'Cultuurplatform Westerwolde'.

Gezamenlijk zetten we in op uitbreiden van samenwerkingsverbanden met cultuurtoeristische organisaties in Duitsland en we ontwikkelen initiatieven om cultuurtoerisme in de regio te versterken en Westerwolde beter op de kaart te zetten. » **Strategische doelstelling d**

Busarrangementen

In samenwerking met een organisatie als Marketing Groningen, maar ook op eigen initiatief brengen we het museum onder de aandacht bij buitenlandse toeristen. Door Corona zijn de Duitse busmaatschappijen verdwenen. We proberen de Duitse busmaatschappijen te verleiden om het klooster weer op te nemen in een arrangement.

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid is een uitgangspunt voor ons en belangrijk voor onze identiteit. We laten dat tot uiting komen in onze vernieuwde grafische vormgeving, een nieuw en toegankelijk lettertype, toegankelijker taalgebruik in onze publiëksuitingen, reversibele aanpassingen binnen het klooster als drempelhulpen en grotere bijschriften. Ook kunnen bezoekers sommige collectiestukken aanraken.

Een belangrijke nieuwe doelgroep voor Museum Klooster Ter Apel is die van mensen met een beperking. In navolging van het Rijksmuseum onderscheiden we vijf doelgroepen: doven, blinden en slechtzienden, mensen 'op wielen' en prikkelgevoelige bezoekers. Voor elke doelgroep willen we ons museum zo goed mogelijk ontsluiten. Met enkele maatregelen hebben we in 2023 geëxperimenteerd, dit geeft ons het zelfvertrouwen om dit grootschaliger aan te pakken. Zie ook het kader.

Ervaringsdeskundigen

Een groep van ervaringsdeskundigen om je heen is noodzakelijk voor deze plannen. We maken gebruik van adviezen van de Oogvereniging, Visio en Kentalis en bouwen daarnaast aan een groep van deskundigen in de vorm van vrijwilligers met beperkingen uit de buurt.

Voor bezoekers op wielen

Ons pand uit 1465 stelt grenzen aan wat wij bouwtechnisch kunnen verbeteren voor deze doelgroep. Een zelfstandig bezoek aan Museum Klooster Ter Apel in een rolstoel of kleine scootmobiel is mogelijk, maar met beperkingen. Aanpassingen voor rolstoelers zijn ook aanpassingen die bezoekers kinderwagens waarderen.

Voor doven

Museum Klooster Ter Apel heeft de ambitie onze baliemedewerkers te trainen in enkele eenvoudige gebaren, zodat dove bezoekers hartelijker ontvangen worden. Films worden ondertiteld en bij teksten houden we rekening met het feit dat het Nederlands de tweede taal is van de meeste doven. Er komt er een boekje waar al onze zaalteksten op B2 leesniveau in 'Duidelijke Taal' hertaald zijn, bedoeld voor mensen met het Nederlands als tweede taal (waaronder doven, immigranten, kinderen of laaggeletterden). We sluiten inhoudelijk aan bij de zwijgplicht van de kanunniken en hun gebarentaal tijdens de maaltijd.

Voor blinden

Blinden en slechtzienden zijn eigenlijk twee doelgroepen. Blinden hebben behoefte aan informatie via het voelen en horen. Voor blinden zal iets te doen zijn, aan te raken, ruiken of horen. Voor het overbrengen van informatie kiezen we niet voor braille maar voor audio.

Voor slechtzienden

Slechtzienden hebben baat bij eenduidige architectuur, duidelijke bewegwijzering, grote letters, duidelijke lettertypen en een goed contrast. Ons pand is oud, maar tamelijk eenduidig. De bovenverdieping kan lastig zijn: niet iedereen heeft in de gaten dat hier een doorgang is. De trap treden moeten beter gemarkeerd worden. Verlichting is een aandachtspunt. Onze nieuwe grafische vormgeving houdt stevig rekening met deze doelgroep.

Voor prikkelgevoeligen

Museum Klooster Ter Apel is bij uitstek een 'slow museum'. Maar als er net een schoolklas voorbijdendert is de ervaring anders. Op onze website komt informatie ter voorbereiding van een bezoek.

Voor ouderen met een beperking

Een extra doelgroep wordt gevormd door ouderen met een beperking die niet, of moeizaam de deur uit kunnen. In de gemeente Westerwolde bevinden zich verschillende zorginstellingen voor ouderen. Wij zullen meedoen met het project 'Reizend Erfgoed' van Erfgoedpartners en naar zorginstellingen gaan met enkele fysieke erfgoedobjecten om zo tot ontmoetingen te komen.

Website

Onze website bereikt ruim 40.000 mensen. Veel van deze websitebezoekers bezoeken het museum ook daadwerkelijk. Onze sociale media bereiken ook steeds meer mensen. Ze zijn belangrijk in onze relatie met geïnteresseerden. In 2024 wordt onze nieuwe website opgeleverd. Deze is toegankelijk voor mensen met een visuele beperking en technisch up-to-date, wat het mogelijk maakt om ook collectie op de site te tonen.

3.3. Thuis in Groningen

Inwoners Ter Apel en omgeving

Veel mensen in en rond Ter Apel zijn reeds betrokken als donateur, vrijwilliger en/of ambassadeur. Het museum wil nog meer draagvlak, trots en bezoek genereren bij de inwoners van de omgeving. Ook de samenwerking met de Stichting Middeleeuws Ter Apel, die het jaarlijkse Middeleeuwse evenement organiseert is belangrijk voor de verankering in Ter Apel. Het evenement levert vele geïnteresseerde bezoekers en inkomsten op.

We hebben 75 vrijwilligers en 150 donateurs. In de komende jaren willen we de donateurs omvormen tot vrienden en een Vriendenstichting oprichten. Ambassadeur zijn voor een museum leidt tot meer betrokkenheid. En vriendschap is meer dan alleen geld doneren.

Aanbod voor bewoners uit de regio en de gemeenschap (en natuurlijk ook voor overige bezoekers!)

- Een mooie en vooral groene leefomgeving heeft een positieve impact op mensen. Het museum vindt het belangrijk om samen met partnerorganisaties de kwaliteit van de omgeving verder te versterken. In dat kader werken we aan de uitvoering van de **landschapsvisie**. Zie hoofdstuk 2.6.
- We dragen bij aan de instandhouding van de **Groningse taal**. Daarom doen we regelmatig mee aan de Grunneger Weke in Westerwolde, zie kader.
- **Archeologie**. In de zomer van 2022 en het voorjaar van 2023 werden door de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) archeologische opgravingen op ons kloosterterrein gedaan. Dit onderzoek is gerelateerd aan het landschapsplan (hoofdstuk 2.6). De participatie van het publiek,

Bewonersparticipatie

Op verschillende manieren willen we mensen uit de omgeving betrekken bij het museum, zo ook bij de wissel-tentoonstellingen. In 2025 staat de tentoonstelling 'Klooster in het Hart' gepland. Dit wordt een tentoonstelling over de worteling van het Klooster in de harten, gedachten en herinneringen van inwoners in Westerwolde. Het komt voort uit de observatie dat veel bezoekers, vrijwilligers en Westerwolders warme herinneringen en gevoelens koesteren aan het Klooster. Dit tentoonstellings-concept is nog in ontwikkeling maar de tentoonstelling zal samen met inwoners van Ter Apel worden gemaakt. Zie ook het activiteitenplan voor 2025.

inwoners uit de omgeving, is een belangrijk onderdeel van het project. We zien dat we via dit soort projecten mensen uit de regio beter kunnen betrekken bij ons museum. Het onderzoek wordt in het voorjaar van 2025 voortgezet. De rapportage wordt gedaan door de RUG. Er is veel nieuwe informatie over het kloosterverleden naar boven gekomen die in de nieuwe presentatie kan worden gebruikt.

- **Huwelijken en geregistreerd partnerschappen.** Museum Klooster Ter Apel is een officiële en zeer gewilde trouwlocatie van de gemeente Westerwolde. De huwelijken leveren inkomsten, goodwill en herhalingsbezoek op. Door gerichte marketing willen we het aantal huwelijken uitbreiden.
- **Kerk.** De Lekenkerk van het klooster fungeert nog altijd als “Godshuis” voor de Hervormde Kerkgemeente (PKN) die de kerk huurt voor de zondagse diensten.
- De Kanunnikenkerk heeft een fantastische akoestiek die zich uitstekend leent voor **concerten**. In het najaar van 2024 organiseren we een concertreeks ‘Kloosterconcerten’ in de Kanunnikenkerk, als dit een succes is dan wordt het een jaarlijks verschijnsel.
- In de winter van 2024 zijn we begonnen met een **lezingsreeks** in het klooster (‘Kloosterlezingen’). Naar verwachting programmeren we jaarlijks een dergelijke reeks.
- Er zijn veel **wandel- en fietsroutes**, vanuit en langs het klooster. We kunnen nog beter aansluiten bij de gebruikers van de routes met speciale arrangementen.
- **Rondleidingen.** De gidsen van ons gidsengilde geven interessante rondleidingen over de geschiedenis van het klooster en het leven van de Kruisheren, zowel op aanvraag als op vaste momenten zoals de zomer- en kerstvakantie. Thema- en tuinrondleidingen zijn ook mogelijk.
- Ook het ontwikkelen van een paar **grotere evenementen**, zoals een wintermarkt (in samenwerking met de stichting Middeleeuws Ter Apel) op de kloosterenclave kunnen meer bezoekers uit de regio rekken.
- Een bijzonder aanbod voor de wijdere regio wordt een voorstelling van Stichting Theater over de Noord in augustus 2025. Deze voorstelling getiteld *Ander Lu* vertelt actuele en eeuwenoude verhalen van reizigers en ontmoetingen langs de Zuidoostgrens van Groningen/ Drenthe én de westgrens van Duitsland. Het centrale thema is de dynamiek van grensgebieden. Dit past wonderwel bij het Klooster, dat eeuwenlang een pleisterplaats was op een reis door het grensgebied.

Retraites en yoga

In een tijd waarin kerken leegstromen en religieuze beleving voor veel mensen een nieuwe invulling krijgt, biedt Museum Klooster Ter Apel een locatie voor spiritualiteit en contemplatie. De historische en van oorsprong religieuze omgeving biedt rust en verstillingsmogelijkheden die specifieke doelgroepen kan aantrekken, zoals activiteiten voor religieuze-, meditatie- en gebedsgroepen, retraites, yoga of cursussen. Deze mogelijkheden willen we verkennen in samenwerking met onze overburen, het Boschhuis en ten dele onder de vlag van het project “Het Stille Goud”. Deze activiteiten sluiten ook uitstekend aan bij het concept ‘SLOW-museum’. We zijn wel afhankelijk van derden voor de organisatie.

3.4. Wisselexposities

Er is een meerjarig tentoonstellingsplan voor ongeveer twee tentoonstellingen per jaar. De wisselexposities gaan zoveel mogelijk gepaard met passende randprogramma's van uiteenlopende activiteiten, variërend van lezingen en symposia tot concerten en workshops. De wisselexposities zullen van hoog niveau zijn, een uniek en eigentijds karakter hebben en worden gemaakt in samenwerking met partners, zowel regionaal als landelijk.

De nadruk ligt in het huidige plan meer op historische tentoonstellingen die in brede zin te maken hebben met kloostergeschiedenis en minder op beeldende kunst. Als er beeldende kunst wordt geprogrammeerd moet er een duidelijke verbinding met het kloostergebouw, de geschiedenis van het klooster en omgeving, het kloosterleven of de kloosterlijke waarden zijn. »

Strategische doelstelling e

3.5. Educatie

Het museum heeft bij uitstek een educatieve functie. In het museum en daar buiten is veel te leren voor losse bezoekers en overige groepen. In de randprogramma's van de tijdelijke tentoonstellingen wordt aandacht besteed aan educatieve activiteiten voor alle leeftijden zoals lezingen en workshops. » **Strategische doelstelling f**

Scholen

Ons educatieve programma voor schoolklassen uit het primair en voortgezet onderwijs is sterk. De educatieve en culturele kwaliteit is van hoog niveau en de programma's vallen in de smaak bij zowel de kinderen als de leraren en ons eigen educatieteam. We zijn elk jaar volgeboekt met scholen uit de hele provincie. Natuurlijk is er altijd ruimte voor verbetering. We zijn kritisch en evalueren regelmatig met elkaar. Het museum heeft een vaste plek in het educatieve programma van een aantal onderwijsinstellingen uit de regio en ontvangt daarnaast scholen van diverse niveaus uit de ruimere regio. Er is ook een programma in ontwikkeling voor het VMBO en is er contact met de middelbare onderwijsinstelling RSG in Ter Apel.

Ter Apel – dagelijks in het nieuws

We kunnen er niet omheen. Dagelijks is het aanmeldcentrum van het COA in Ter Apel in het nieuws, en niet op een mooie manier. Het museum kan iets met dit thema doen. Bijvoorbeeld een tentoonstelling met kunstwerken van kinderen uit het centrum gelijktijdig met scholen in Ter Apel, in samenwerking met een professionele kunstenaar. Een breed thema zoals 'droomhuis' of 'lievelingseten' kan een goede aansluiting zijn op thema's in het museum. Alle kinderen denken immers na over wonen of je lievelingseten. Zo leer je de ander kennen.

Foto: Project in Wierdenland rondom Droomhuizen in samenwerking met AZC Delfzijl

Tijdens de educatieve programma's kunnen leerlingen kennismaken met kunst, erfgoed en historische verhalen over het klooster. We zetten in op multisensorische beleving en 'dingen doen' als middelen om kinderen het kloosterleven te laten ervaren.

We hebben regelmatig contact met Erfgoedpartners en K&C (Kunst en Cultuureducatie), zodat we nog beter kunnen inspringen op de vraag van scholen in Groningen en Drenthe. Zo doet Museum Klooster Ter Apel mee aan het project Culturele mobiliteit (Kunstbus en Erfgoedbus) Groningen. De Kunstbus en de Erfgoedbus verbinden de Groninger basisscholen met de Groningse musea, naast het reguliere aanbod van lessenreeksen en onderwijsprogramma's.

Wens: ieder kind naar een klooster

De kloosters spelen zo'n grote rol in de ontstaansgeschiedenis van de provincie, dat onze wens is dat in de toekomst alle kinderen in Groningen een keer een kloostermuseum bezoeken tijdens hun schoolcarrière. Daarom willen we de samenwerking met andere kloosters in de provincie versterken en samen werken aan dit ambitieuze doel.

Kanukjespad

Het landschap rondom het Klooster vormt een vast onderdeel van de educatieve programmering voor zowel individueel publiek als groepen. In samenwerking met Staatsbosbeheer en de Stichting Herininrichting Kloosterenclave is een speciale beleefroute gemaakt voor kinderen t/m 6 jaar: het Kanukjespad. Er was behoefte aan een lesprogramma voor kleuters voor het primair onderwijs en BSO's. In het project 'Kanukjespad' laten we hen kennismaken met de kloostergeschiedenis en de flora en fauna uit de Middeleeuwen. Het project is ook geschikt voor individueel gezinsbezoek.

4. Bedrijfsvoering, een sterke basis

Om onze taken uit te kunnen voeren, onze culturele doelstellingen te halen en het publiek te blijven inspireren moet de basis op orde zijn. Ons pand en de collectie horen bij de 'Collectie Groningen', onze inhoudelijke basis. Maar zonder ons personeel, de vrijwilligers, een gezonde bedrijfsvoering en goede faciliteiten in en om het pand zijn we nergens. We willen stappen zetten om een stevigere organisatie te worden die tegen een stootje kan. We zetten in op verdergaande professionalisering van zowel fondsenwerving als techniek en onderhoud van pand, presentaties, faciliteiten en collectie.

4.1. Personeel en Organisatie

Aan het hoofd van de Stichting Museum Klooster Ter Apel staat het bestuur (onbezoldigd), bestaande uit 5 bestuursleden. Onder leiding van de (parttime) directeur bestaan de medewerkers uit: de conservator (parttime), de manager hospitality & facility, het hoofd receptie & museumwinkel (parttime), de coördinator Gidsengilde (onbezoldigd) en de coördinator Werkgroep Kruidentuin (onbezoldigd). Met het aantal van 2,5 betaalde fte's is de ondergrens bereikt om de organisatie op professionele wijze te laten functioneren en over een langere periode aan de gestelde taakopvatting en uitvoering te laten voldoen. Sommige sleutelposities worden dus vervuld door vrijwilligers. De financiën beperken de mogelijkheden voor de inzet van vaste krachten, wat een zeer hoge werkdruk oplevert.

Door de inzet van oproepkrachten (receptie) en stagiaires (receptie, administratie, historisch onderzoek) kunnen de meeste taken toch worden uitgevoerd. Helaas gaat dit soms ten koste van de kwaliteit en de continuïteit. Hoewel we veel enthousiaste vrijwilligers hebben, blijft het moeilijk om genoeg handen te vinden. We blijven ook de komende jaren actie ondernemen om vrijwilligers aan het Klooster te binden.

Huismeester

Waar medewerkers en vrijwilligers dagelijks tegen aanlopen is het ontbreken van een huismeester, voor technische zaken, het pand, reparaties, brandveiligheid en installaties. Ons pand uit 1465 heeft veel onderhoud en zorg nodig. De Rijksmonumentenstatus geeft beperkingen in de oplossingen. Er gaat veel te veel tijd van de medewerkers in het onderhoud zitten. Onze medewerkers hebben daardoor te weinig tijd om zich in te zetten voor het werk waar ze voor zijn aangenomen. Om de werkdruk van het team te verlagen en om het pand en de collectie de aandacht te kunnen geven die het nu niet goed genoeg krijgt, zetten we in op het aannemen van een huismeester. Daarvoor zijn wel extra financiële middelen nodig. Deze taak is te groot en te belangrijk om bij een vrijwilliger te beleggen. Een huismeester die 16 uur per week aanwezig is, kan veel betekenen. Hiervoor is gemiddeld € 19.300,- per jaar nodig, bij een inschaling in schaal 5 van de CAO Musea. » **Strategische doelstelling g**

Museaal medewerker

De museaal medewerker heeft acht uur voor communicatie en vormgeving. Daarnaast is hij tentoonstellingsmaker, collectiebeheerder, registrator en onderzoeker ineen. Niet ongebruikelijk in kleine musea. De twaalf uur die wij kunnen betalen voor deze taak zijn echter veel te weinig. De museaal medewerker wordt bijgestaan door een goed vrijwillig collectieteam, maar de aanstelling is zelfs te klein om goed leiding te kunnen geven aan deze groep. De museaal medewerker is bevlogen en levert veel werk in zijn vrije tijd. Dit is niet overeenkomstig de principes van de Fair Pay en daarom beschouwen wij het als uiterst noodzakelijk deze aanstelling uit te breiden tot 32 uur. Dit kost € 16.500,- extra per jaar bij een inschaling in schaal 9 van de CAO Musea. » **Strategische doelstelling g**

Cursussen

Aan alle medewerkers en vrijwilligers worden regelmatig cursussen aangeboden. Voor de receptionisten wordt twee keer per jaar een training georganiseerd om verder te professionaliseren en ook krijgen zij regelmatig inhoudelijke scholing door speciale rondleidingen. Het museum maakt regelmatig gebruik van het scholingsaanbod van Erfgoedpartners.

Stageplekken

Er is een goede samenwerking met het Living Heritage Atelier van de RUG. We hebben regelmatig stagiairs van het Drenthe College van de opleiding Office Assistent Retail of Toerisme, Vrije Tijd en Evenementen. We houden ervan jongeren te betrekken bij het museum en willen inzetten op het creëren van stageplekken voor diverse opleidingen waaronder de Reinwardt Academie.

4.2. Codes

Fair Practice Code

Museum Klooster Ter Apel omarmt de Fair Practice Code maar heeft zelf zeer beperkte middelen om hiernaar te handelen. We komen uit een situatie waarin de salarissen statisch waren, er werd geen CAO gevolgd. In de afgelopen twee jaar hebben we binnen onze zeer beperkte middelen een begin gemaakt met Fair Pay. De helft van het personeel van Museum Klooster Ter Apel is nu ingeschaald volgens de CAO Musea en bij hen volgen we de bepalingen van de CAO. Daarmee is de grens van onze financiële draagkracht bereikt. In de komende beleidsperiode willen we alle betaalde krachten betalen volgens de CAO Musea. Gezien onze financiële situatie kunnen we dit slechts gefaseerd doen, mits we voldoende geld hebben. We willen ook de museaal medewerker de uren betalen die de baan vereist. Dit gaat eveneens onze financiële middelen te boven. Zie paragraaf 4.1. » **Strategische doelstelling g**

Ons personeel is niet aangemeld bij een pensioenfonds, noch is er een andere voorziening getroffen om hen voor hun pensioen te compenseren, behalve voor de directeur. Wij beschouwen dit als een belangrijke inbreuk op de principes van de Fair Pay en willen alle personeel in 2027 aanmelden bij een pensioenfonds. Ook dit gaat ver boven onze financiële draagkracht. De kosten zijn jaarlijks gemiddeld € 17.000. » **Strategische doelstelling g**

In het kader van Fair Pay hebben wij de salarissen van onze oproepkrachten, gezien hun uitgebreide taakstelling, per 1 oktober 2023 vastgesteld op het minimumjeugdloon plus 20%.

Code Diversiteit en inclusie

Museum Klooster Ter Apel onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie en geeft dit praktische vorm in programma, publiek en personeel.

Programma

Onze tentoonstellingen van hedendaagse kunst bevatten kunst van beginnende en gevestigde, mannelijke en vrouwelijke kunstenaars. We proberen altijd een link met het klooster te presenteren. Voor de (kunst)historische tentoonstellingen is diversiteit een relatief nieuw thema. In 2022-2023 organiseerden we een tentoonstelling over de heksenjachten in Westerwolde, dit gaf een enorme weerklank bij ons publiek. Het museum laat een geschiedenis van een mannenklooster zien, vrouwen hadden niet eerder zo'n prominente plek. Wij onderzoeken nu of we vaker aandacht kunnen besteden aan de geschiedenis van de vrouw in de wisseltentoonstellingen, maar ook in de nieuwe vaste exposities van de herinrichting. Stagiairs van het Living Heritage Atelier onderzoeken in 2024 de historie van Anna van Vullen, de vrouw van de laatste prior van het Klooster, met als doel haar een rol te geven in de nieuwe vaste presentatie.

Publiek

Onze vaste bezoekerskern wordt gevormd door hoogopgeleide, oudere kunst- en cultuurliefhebbers. Maar wij willen ook programmeren voor minder hoog opgeleiden. Meer over ons doelgroepenbeleid wordt beschreven in paragraaf 3.1. We willen niet alleen 'hoge kunst' aanbieden, maar ook cultuurhistorische verhalen over gewone mensen uit het verleden, zoals de lekenbroeders die het 'echte werk' opknaptten in en rond het Klooster. We zien kansen in een goed aanbod voor gezinnen. Een goede gezinslijn in het museum, waar je iets van opsteekt, die activeert en ook leuk is, is een enorme aanwinst.

Personeel

Bij Museum Klooster Ter Apel werken mensen van allerlei pluimage. Het betaald personeel is overwegend wit, maar we hebben ook met regelmaat personeel van Syrische afkomst. Opvallend is dat het betaald personeel uit bijna allemaal vrouwen bestaat. Hier valt nog iets te veranderen. Onze vrijwilligers vertegenwoordigen een dwarsdoorsnede van de samenleving: van mensen in de schuldsanering tot ruime tweeverdieners, van zestienjarige snuffelstagiairs tot rondleiders van in de tachtig, van alleenstaande moeders tot huisman. Wij vinden dat het museum kan profiteren van dienstverbanden met mensen met een beperking. In de samenstelling van ons bestuur scoren we niet hoog op diversiteit: 100 procent is man en wit. Dit is een duidelijk aandachtspunt voor komende bestuurswisselingen. Ons nieuwe pilotproject 'Reizend Erfgoed' concentreert zich op de doelgroep ouderen met een beperking en we werken hierin samen met Erfgoedpartners en zorginstellingen in de buurt.

Governance Code Cultuur

Het bestuur onderschrijft al enkele jaren de Governance Code Cultuur, en legt tot nu toe uit als daar van af wordt geweken. Het bestuur realiseert zich dat de code nog niet volledig expliciet werd gemaakt en zet daarom in 2024 de volgende stap door externe ondersteuning in te schakelen. Daarmee wordt eventuele vrijblijvendheid tegen gegaan.

Er is een nieuw aftredingsrooster opgesteld dat voorkomt dat teveel bestuursleden tegelijkertijd moeten aftreden conform het oorspronkelijke aftredingsrooster. Voor de vrijgevallen bestuursfuncties wordt een profielschets opgesteld waarmee we nieuwe bestuursleden in een open sollicitatieprocedure werven.

4.3. Overige zaken

Klimaatbeheersing en veiligheid

Sinds 2019 is er een nieuw klimaatbeheersingssysteem in werking. Aan de strenge eisen verbonden aan een adequate veiligheidszorg wordt ieder jaar voldaan en veiligheid zal altijd prioriteit hebben.

Bereikbaarheid

De gratis parkeerplaats voor auto's en bussen ligt naast Hotel-Restaurant Boschhuis. Rondom en in Ter Apel wordt het museum op bewegwijzeringsborden aangegeven met 'Klooster'. Deze situatie is niet ideaal, maar houdt het dorpscentrum autoluw. Ter Apel heeft geen treinstation. Het is 10 minuten lopen van het busstation naar het museum. Het museum ligt aan verschillende wandel- en fietsroutes. De uitvoering van de Landschapsvisie voorziet in een logischer aanrijroute in 2024-2025 op de enclave. Er is geen aanleiding om in de komende jaren enorm te investeren in de bewegwijzering en bereikbaarheid.

Duurzaamheid

Kleine musea zijn per definitie duurzamer dan grote musea, omdat alle materiaal hergebruikt en gerepareerd wordt en groot expositiemateriaal wordt overgenomen of geleend van andere musea. Museum Klooster Ter Apel wil ook op andere manieren een duurzaam museum zijn. We kiezen voor minder vlees in de catering en we doen mee aan het Ontzorgingsprogramma Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed van de Provincie, die in een energicoach voorziet en ons verbruik nu monitort. We gebruiken ledlampen en zijn kritisch op het stoken in het gebouw, maar enig stoken is noodzakelijk om een museumklimaat te handhaven. De komende jaren onderzoeken we andere manieren van verduurzaming. In de winkel verkopen we veel lokale producten. Bijzonder is dat we in de zomer tuinplanten verkopen uit onze eigen, biologische kloostertuin.

5. Financiën

We streven naar een gezonde financieringsmix. We zetten in op het creëren van extra eigen inkomsten, uit arrangementen, winkel, zaalhuur en activiteiten. We streven naar meer bezoekers, en zien ook dat bestaande bezoekers meer besteden in de winkel en de Refter. Het assortiment wordt daarom steeds aangepast. Ook het ontwikkelen van een paar grotere evenementen (in samenwerking met partners), zoals een wintermarkt, kunnen meer bezoekers en meer inkomsten genereren. Hierbij moeten we rekening houden met onze beperkingen in ons personeel.

In samenwerking met de Coöperatie Sterke Musea Groningen U. A. onderzoeken we verdere mogelijkheden om nieuwe en meer financiële bronnen aan te boren. Fondsenwerving en sponsors zoeken zal nog meer prioriteit krijgen dan nu.

Een voortdurend punt van financiële zorg is het onderhoud van het gebouw. De in het verleden opgebouwde reserve voor groot onderhoud raakt binnen enkele jaren uitgeput. Dat betekent dat we de in de erfpachttakte opgenomen verplichting om het gebouw te blijven onderhouden niet kunnen garanderen. Staatsbosbeheer heeft als eigenaar van het gebouw aangegeven geen middelen te hebben om ons hierbij te ondersteunen.

In 2023 heeft de gemeente Westerwolde bij de verplichte toetsing van de Informatieplicht Energiebesparing geconstateerd dat wij alle maatregelen hebben getroffen die mogelijk waren om ons energieverbruik te verminderen. Zoals hierboven al eerder aangegeven kunnen wij ons energieverbruik niet verder verminderen zonder de museale condities niet in gevaar te brengen. De consequentie is dat wij zijn overgeleverd aan de prijsvorming op de energiemarkt. Omdat ons gunstige collectieve contract voor gas en elektriciteit in 2023 afliep, zien we een mogelijke verdrievoudiging van onze energiekosten.

Om ons museum in financieel opzicht laagdrempelig te houden, kiezen we voor een bescheiden stijging van onze entreegelden.

Tot slot:

Zoals bovenstaande tekst laat zien staan wij als museum voor een grote uitdaging. Onze financiële mogelijkheden zullen mede bepalen in hoeverre een aantal van onze ambities in het kader van Fair Pay kunnen worden gerealiseerd. Onze hoop is dat onze subsidiegevers daar ondersteuning in kunnen bieden.

Beleidsplan Museum Klooster Ter Apel 2024-2028

Januari 2024, Ter Apel

Stichting Museum Klooster Ter Apel

Boslaan 3-5 • 9560 AC Ter Apel

info@kloosterterapel.nl • www.kloosterterapel.nl • 0599 581370

KvK-nummer: 02067308 • IBAN: NL50 RABO 0360152007

Contactpersoon: Marjan Brouwer, directeur

Handtekening:

